

AMIKOR VÁLASZTANI KELL

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskola óraszám: 1.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Kalevi Tamminen: Hogyan tanítsunk hittant?; Teológiai Irodalmi Egyesület, 1998. Cole: Fejlődéslélektan; N. Kollár Katalin: Pszichológia pedagógusoknak; Pedagógiai Lexikon, Döntés szócikk.)

Az egész év megalapozása és fő témája a bevezető órának a központi gondolata is. A kiskamaszok életében, ötödikes korban a döntések nem játszanak fő szerepet, de fontos részei az életüknek. A pszichológiai szakirodalom 3 típusú döntést ismer, melyek jelen vannak egy 11-12 éves gyermek életében is.

Egyszerű – gond nélküli választás, (Pl. milyen ételt választ.)

Szándékos cselekvés. Ebben az esetben már a döntő meggondolja, hogy mit válasszon. Ez a döntés kitartást és tervezést igényel. (pl. egy játék).

Akarati cselekvés. Ebben az esetben a döntésekben megjelenik a lelkiismeret, a kötelességtudat. (pl. mozi vagy tanulás, szórakozás a barátokkal vagy szolgálat valaki felé.)

Ebben a korosztályban egyre több alkalommal hoznak önálló döntéseket, nagyobb kérdésekben is: pl. kivel barátkozzon, kinek a szavára hallgasson. A döntések érzelmileg érintik őket és nem is mindig tudnak mit kezdeni a döntéshelyzetekkel. Emellett kettősség is jellemzi őket: a szülőknek, egyéb felnőtteknek, barátoknak (vagy bármilyen tekintélyszemélynek) való megfelelés és a saját belső véleményük. Mivel az önállósodási tendenciák általában 4-5. osztályos korban kezdődnek, ezért a saját vélemény is ekkor kezd fontosabbá válni. A baráti kötődések, kortárskapcsolatok megerősödése miatt azonban néha a formálódó saját vélemény háttérbe szorul a barátok, és más fontosnak tartott csoportok nyomása miatt.

A katechéta abban tudja segíteni a döntéshozatal folyamatát és a jó döntések megszületését, ha nemcsak rámutat az Istentől adott normákra, hanem segíti egy tudatos és átgondolt döntés eljutásáig a tanulót. Arra is lehetőség egy ilyen hittanóra, hogy a középpontba kerülnek a tanulót körülvevő csoportok, valamint hatásaik a tanuló életére. Törekedjünk arra, hogy ne negatív színben tüntessük fel a barátokat, hanem inkább arra tegyük a hangsúlyt, hogy milyen a jó hatású, támogató és igazán hatékony csoport – illetve hogyan lehet a csoport nyomásával szembenézni.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Csoportnyomás és csoportösszetartás jelentősége egy döntéshelyzetben.

Kognitív cél: A három ifjú történetéhez kapcsolódva arra való rámutatás, hogy mit jelent egy csoport összetartása illetve a csoportnyomásnak ellenállni egy döntéshelyzetben.

Affektív cél: A választáshoz kapcsolódó érzelmi motivációk, és a csoportok hatásának feltárása.

Pragmatikus cél: Bátorítás a gyülekezeti közösségekbe való bekapcsolódásra, az Isten szerinti választásokra, akár a csoportnyomás ellenére is.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes	Szituációs játék: Kit választasz? Ha az egy szuperhős csapatot kellene összeállítanod, kit vinnél magaddal, és milyen szuperképességekkel ruháznád fel, ha:	Szituációs játék
ismeretek aktiválása	<ul style="list-style-type: none"> • csillagközi felfedező útra indulnátok, • meg kellene akadályozni a globális felmelegedést, • felkelést akarnátok szervezni egy gonosz uralkodó ellen? <p>Beszélgetés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kiket választanál, ha nem szuperhősök közül, hanem a saját osztálytársaid, barátaid közül választanál segítőt? • Miért éppen őket? • Kiket választanál, ha nem szuper küldetések lenne, hanem egy hétköznapi helyzet? (Pl. rendbe rakni egy udvart, átrendezni a tantermet, stb.) <p>Kapcsolódó feladat: munkafüzet 1. feladat</p>	<p>Kapcsolódási pont: Gyülekezeti közösségekbe való bekapcsolódás</p> <p>Munkafüzet</p>
Feldolgozási javaslat	<p>Beszélgetés: Csoportok, amelyekhez mi tartozunk Milyen csoportokhoz tartozik egy tanuló? Milyen hatással lehetnek rájuk a közösségek, amelyeknek a tagjai?</p> <p>Kapcsolódás a korábban tanultakhoz: Sadrak, Mésak és Abéd-Negó történetének felidézése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyűjtsük össze, hogy mi volt a jellemző a három barátira? • Milyen tulajdonságaikat ismerjük meg, és hogyan viselkedtek ők csoportként? • A „baráti társaságon” kívül milyen csoportoknak voltak még részei? • Hogyan befolyásolhatták a viselkedésüket a különböző csoportok, amik körülvették őket? <p>Hogyan befolyásolhatnak bennünket a csoportjaink?</p> <p>Kapcsolódó feladat: munkafüzet 1-4. feladat</p>	<p>Beszélgetés</p> <p>Munkafüzet</p>

Házi feladat (fakultatív)	<p>„Élet-napló” írása. Kérjük meg arra a tanulókat, hogy egy hétig vezessenek naplót, amelyben azt jegyzik fel, hogy milyen helyzetekbe kerültek a hét során, amikor a hitükről volt szó. Írják le azt is, hogyan érezték magukat ezekben a helyzetekben és mi befolyásolta őket a döntésükben. Természetesen a naplót nem kötelező megmutatni a többieknek.</p>	
----------------------------------	--	--

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Szimulációs játék: A gyakorlat egy szimulációs játék, amely fejleszti az együttműködést és a kommunikációs készséget.

A játék alatt négy főnek kell úgy összedolgoznia, hogy közben a többiek zavarják őket. Három fő („menekülő”) bekötött szemmel a terem különböző pontjain áll és várja a segítséget a negyedik társuktól („katasztrófa védelmi főbiztos”). Ő egy fix ponton áll és hanggal próbálja magához hívni társait. Azonban a többiek („pánik keltők”) szerte-széjjel állnak a terem különböző pontjain és hangosan kiáltanak, annak érdekében, hogy a menekülőket tévesszenek. A három menekülő célja, hogy eljussanak a katasztrófa védelmi főbiztosig. Ők nem beszélhetnek, de megegyezhetnek egy közös non-verbális jelben, amit csak ők hárman ismernek.

Időtartam: 45 perc – 60 perc (ebben az esetben a szünetet is fel kell használni, ha lehet.) Kellékek: 3 szembekötő kendő vagy sál Szereplők:

Katasztrófa védelmi főbiztos: lát és beszélhet, viszont nem mozoghat, és nem érintheti meg a menekülőket. A tanár akkor fogja a főbiztos a védett fix pontra vinni, amint minden menekülőre felkerült a szembekötő kendő. Onnan kell majd hanggal magához irányítania a menekülőket.

Pánik keltők: Az osztályteremben tetszés szerint helyezkednek el. Amint elfoglalták helyüket, onnan már nem mozdulhatnak el. Nekik nincs bekötve a szemük. Céljuk, hogy összezavarják a menekülőket, hogy azok ne jussanak el a védett területig.

Menekülő: A három sorstársnak bekötik a szemét kendővel. A játék alatt nem beszélhetnek senkivel, csak non-verbális jeleket kommunikálhatnak. Egymást nem érinthetik meg.

Gyakorlat menete:

Az óra elején a tanár tájékoztatja a diákokat arról, hogy tanítás helyett a ma katasztrófa védelmi gyakorlaton vesznek részt.

A csoportból kiválaszt három bátor önkéntest, akik bent maradnak a teremben, amíg a tanár kimegy a többiekkel a folyósóra és elmagyarázza nekik a feladatot. A három diák időközben megegyezhet egy non-verbális nyelvben, mert ők a gyakorlat ideje alatt nem beszélhetnek.

Az osztály többi tagja kimegy a tanárral. Kint még egy szereplőt kiválasztanak, ő lesz a katasztrófa védelmi főbiztos. (Nehezített verzió, ha az ő személye ne tudódjon ki a menekülők előtt.) A tanár ismerteti a szereplő feladatát és képességeit.

A többiek „pánik keltőkké” válnak. A tanár ismerteti a szereplők feladatait és képességeit.

Az osztály visszamegy a terembe. A tanár ismerteti a menekülők feladatait és képességeit. (Ha a nehezített verziót játsszák, fontos ügyelni rá, hogy ennél a résznél NE derüljön ki, hogy ki a katasztrófa védelmi főbiztos). Három másik diák feladja a menekülőkre a szembekötő kendőket és pár forgás (orientációs képesség elvesztése) után elhelyezik őket a terem egy-egy szögletébe. A többiek közben csendben megkeresik kiválasztott helyüket a teremben és végül a tanár határozott jelére (pl.: sípszóra) el kezdődik a játék.

A feladat teljesítése alatt nagy lesz a zaj. ☺ Ki-ki próbálja magához hívni a menekülőket.

A gyakorlatnak akkor van vége, amikor a menekülők elérik a katasztrófa védelmi főbiztost. Ekkor ők levehetik a szembekötő kendőt. Ha „túl sokáig” (kb. 10 percnél tovább) tart a „keresés”, akkor a tanár dönthet úgy, hogy segít a menekülőkön azzal, hogy egy 5-10 másodpercig csendre inti a „pánik keltőket” és engedi, hogy csak a katasztrófa védelmi főbiztos hangja szóljon.

Zárásként a tanár bejelenti, hogy: „Sikeres volt a mentő akció! Minden menekülő épségben

kimenekült az égő osztályteremből! Köszönöm szépen a részvételt.

Kapcsolódó, élménypedagógiai beszélgetés. Ülünk le az osztállyal egy nagy körbe, úgy hogy mindenki lássa a másikat.

„Mi történt?” Első lépésként összeszedjük, hogy tárgyilagosan milyen események, milyen sorrendben zajlottak le. Nem cél részletesen, elég csak mintegy "kívülről" ránézni, hogy mi történt. Fontos kitérni az alábbi folyamatokra: 1) vezető szerep (katasztrófa védelmi főbiztos), vezetett szerepek (menekülők); 2) csoport dinamika (elejétől a végéig); csoportkohézió; 3) kezdeményező készség (aktivitás, passzivitás, tétlenség). Kezdeként érdemes a katasztrófa védelmi főbiztost külön megkérdezni, majd a többi résztvevőt is bevonni. Segítő kérdések: Hogyan történt a mentés? Mit láttál katasztrófa védelmi főbiztosként /pánik keltőként? Mit csináltál katasztrófa védelmi főbiztosként/ menekülőként /pánik keltőként?

„Mit éreztél?”: Következőben a tudatos szintről áttérünk az érzelmi szintre. Itt rendkívül fontos a bizalmi légkör megteremtése, hogy a diákok vállalni merjék érzelmeiket osztálytársaik körében. Cél, hogy különböző érzések megjelenjenek mind egyéni, mind csoport szinten. Most is érdemes a katasztrófa védelmi főbiztossal kezdeni, utána a többieket kérdezni. Segítő kérdések: Kiben van valamilyen érzés, amit meg akar osztani velünk? Te hogyan érezted magad katasztrófa védelmi főbiztosként/ menekülőként /pánik keltőként? Melyik pillanat volt a legjobb/viccesebb/rosszabb/ijesztőbb? Ki éreztél hasonlóképpen / teljesen mást?

„Mi volt fontos?”: A harmadik szinten megkezdődik a tudatos feldolgozás. Mindenki egyénileg választja ki azt, hogy mi volt fontos számára a gyakorlat során. Ennél a pontnál a tanárnak résen kell lennie, hogy egyrészt ne sűrűsse a csoportot, de ne is nyújtsa el a feldolgozást. Fontos kivárni, míg a diákok magukban reflektálnak az eseményekre. Ennél a kérdésnél mindegy, hogy ki kezdi a válaszadást. Segítő kérdések: Szerinted mi befolyásolta döntően a folyamatot? Mi segített volna abban, hogy a katasztrófa védelmi főbiztoshoz találj?

„Mit tanultál /viszel magaddal?”: Zárásként a főbiztosnak adunk egy igés kártyát: Dán 3,29. Kérjük meg, hogy olvassa fel az osztály előtt: **„Mert nincs más Isten, aki így meg tud szabadítani.”**

Kérdezzük meg a csoportot, hogy mit jelent ez számukra ez az idézet most a játék után? Engedjük meg, hogy a gyerekek maguk vonjanak tanulságokat a gyakorlatról. Ne lepődjünk meg, hogy szinte minden gyereknek más lesz a válasza a kérdésekre. Célunk ebben a körben az, hogy minél többen érezzék a feldolgozás végére, hogy megérte végigcsinálni a játékot, vagyis tanultak belőle valamit. Segítő kérdések: Ki mit visz ma innen haza? Tanultál valamit? Miről / Mit tanultál? Mit fogsz hasznosítani ebből otthon/iskolában/hétköznapiakban?

2. Szituációs játékok: beszélgetés

A következő helyzeteket az osztályban el lehet játszani, vagy megbeszélni mint valódi élethelyzeteket. A beszélgetés és a játék során megfigyelési és beszélgetési szempontok legyenek a következők:

Milyen választási lehetőségek adódnak abban az adott helyzetben?

Ki (vagy milyen csoport) milyen irányba befolyásol a döntés során?

Az osztály két csoportra is bontható. Az egyik csoport a megadott szituációkban a pozitív irányú gondolatokat sugallják, a másik csoport tagjai a negatív gondolatokat. Ilyen (vagy hasonló) helyzeteket játszhatnak közben a gyerekek (minden helyzetre más szereplőket válasszunk):

Valaki megszerezte a töri dolgozat megoldókulcsát. Használod vagy nem?

Az utcasarkon minden nap koldul egy öreg néni. Odaadod-e neki a zsebedből a szendvicset, amikor hazafelé mész a suliból a barátaiddal?

Az osztály legbénább gyereke előttetek esik el biciklivel az utcán. Segítesz neki?

Elfogyott a zsebpénzed, és nagyon kellene egy ötszáz. Amikor anya átküld a kisboltba, a pénztáros néni egy ezressel többet ad vissza. Mit teszel?

3. Hogyan reagálsz? Szituációs játékok másként

Az alábbiakban olyan szituációk találhatók, amelyeket el lehet játszani, vagy csak beszélgetni lehet róluk.

A kérdés: Hogyan reagálsz le, mit csinálsz a következő esetekben:

a menzán, amikor tudod, hogy ki fognak cikizni a többiek, ha imádkozol étkezés előtt.

amikor az egyik osztálytársad elhív, hogy megmutasson egy pornófilmet.

amikor azt nyomozzák, hogy az osztályból ki törte fel az e-naplót, és ki írta át jegyeket.

Először úgy játsszátok el az adott szituációt, hogy a főszereplő egyedül néz szembe a problémával, majd úgy, hogy mellette vannak a barátai is. De kellő súlyt kaphat az osztálytársak felől érkező csoportnyomás is.

A játék után beszélgetsetek arról, mit jelent a csoportnak való megfelelés kényszere, ugyanakkor miért könnyebb kiállni az igazunk mellett, ha többen vagyunk.

4. Drámapedagógiai ötlet: Kinek a szavára hallgatsz?

A két csoport különböző hangjai, megoldási javaslatai előtt pár kiválasztott gyerek mimes játékkal (pantomimszerű, hang nélkül) megmutathatja röviden a helyzetet, a kulcspontnál dermedjenek meg, majd a két csapatból, akinek van gondolata, menjen a jobb vagy bal oldalára, tegye a vállára a kezét és úgy mondja neki, hogy szerinte mit kellene tennie.

5. Feladat: Szuperhős csapat

Ha egy szuperhős-csapatot kellene összeállítanod, kit vinnél magaddal? Írd le, milyen szuperképességekkel ruháznád fel a csapat tagjait, ha...

- a) csillagközi felfedező útra indulnátok!
- b) meg kellene akadályozni a globális felmelegedést!
- c) felkelést szerveznének egy gonosz uralkodó ellen!

Akár le is rajzolhatod a csapatodat!

d) Beszélgetsetek arról az osztályban, hogy kiket választanál, ha nem szuperhősökről lenne szó, hanem például az osztálytársaidról és barátaidról egy hétköznapi „küldetés” során! (Pl. rendbe kell raknotok egy udvart, átrendezni az osztálytermet, megtervezni egy születésnap alkalmat!”

Ha a csoporttal jól megvalósítható a szituációs játék, akkor nem muszáj írásban elvégezni a feladatokat. De kapcsolódhat a szituációs játékhoz, ha rajzban megtervezésre kerül egy ilyen szuperhős csapat. A játék és a beszélgetés során fontos annak a hangsúlyozása, hogy a mindennapi életünkben kevés „szuperküldetés” van. Sok olyan helyzet azonban, amikor döntést kell hoznunk, ill. el kell végeznünk feladatokat. Ehhez viszont fontos, hogy jó segítők legyenek. Egy jó közösség bátorító, biztató, nem rombol – hanem segít a bennünk rejlő legjobbat kihozni.

Különösen hangsúlyos a d) pont megbeszélése. Itt figyeljünk oda arra, hogy ne csússzon el a beszélgetés abba az irányba, hogy a nem kedvelt osztálytársat megalázzák vagy kigúnyolják a többiek. Itt erősíthető a közösségtudat is és akár gondolkodhatunk azon is, hogy kinek mi az egyéni erőssége és miben tud hasznos tagja lenni egy közösségnek.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat:

„Az előző órán tanult történetben milyennek ismerted meg a 3 barátot (Sadrak, Mésak, Abéd-Negó)? Gyűjtsd össze a jellemzőiket! Két szempontból vizsgáld a történetet:

- a) Hogyan viselkedtek ők, mint egyének?

b) Hogyan viselkedtek, mint egy csoport?”

Instrukció:

átismételve az előző órán tanult történetet koncentráljunk először arra, hogy a három barától egyénileg derült-e ki valami, illetve, hogy csoportként mi jellemezte őket. Ha az osztály számára nem érthető és nem ismert az „egyén” kifejezés, akkor ezt magyarázzuk el a feladat előbb. A cél az, hogy a történet felidézése során ráébredjenek arra a tanulók, hogy mit jelent a csoport közös ereje és valószínűleg bátorságot adhatott a közös hit és a kitartás a számukra.

2. feladat:

„Sadrak, Mésak és Abéd-Negó többféle csoporthoz tartozott.

a) Húzd alá az alábbiak közül azokat, amely csoportokhoz szerinted tartoztak ők is! Ha tudsz még csoportokat felsorolni, írd a rajz köré!

Istenben hívó gyülekezeti tagok, tűzoltók egyesülete, Babilonban élő zsidó közössége, jógaklub, baráti társaság, a királyt istenként imádók csoportja, a rendszer ellen lázadók

b) A három barát történetére gondolva, ki vagy mi befolyásolhatta a viselkedésüket? (Dániel 3,1– 27) A mérleg egyik serpenyőjébe írd be azt, ami segítette őket abban, hogy bátran felvállalják a hitüket, a másikba pedig, ami akadályozta azt!”

Instrukció:

Az előző órán tanult történetet felidézve lehet arról beszélni, hogyan hatott a három barátira az a sokféle közösség, amiben éltek. Ezzel a feladattal összegyűjthető a már megismertek alapján a környezet hatása a három barát életére és viselkedésére.

A mérleg két serpenyőjét használva összegyűjthetők azok a hatások, amelyek a három barát hitére bátorítónan vagy akadályként hatott.

3. feladat:

„Gyűjtsd össze azokat a csoportokat, ahová tartozol! Karikázd be azokat a leírtak közül, amelyekről azt gondolod, hogy hatással vannak rád!”

Instrukció:

A feladat kapcsán segítsünk egy olyan beszélgetést, melyben össze tudják gyűjteni a tanulók a csoportokat, közösségeket, ahová tartoznak. Pl. iskola, osztály, család, baráti kör, szakkör, gyülekezet, stb. Beszélgessünk arról is, hogy mely csoportok azok, ahová azért tartoznak a gyerekek, mert kötelező, vagy éppen saját választásuk alapján tartoznak oda. Segítsük annak a megfogalmazását is, hogy mely közösségek vannak hatással rájuk.

4. feladat:

A te viselkedésedre mi hat pozitívan és mi negatívan? A mérleg két serpenyőjébe írd be, hogy a körülötted lévő emberek és helyzetek közül minnek van jó és minnek rossz hatása a viselkedésedre!”

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 274. dics. 1.3-4. verse: Ki Istenének átad mindent...

Református énekeskönyv: 455. dics. 2.5-6. verse: A keskeny útra térünk...